

داستان کوتاه برخلاف پیشینه اندک‌ش در جهان - قرن نوزدهم - هرچه از زمان تولدش گذشته، جایگاه شایسته تری نزد خوانندگان ادبیات داستانی یافته است. این نوع ادبی به سبب هماهنگ بودنش با شتاب دوران معاصر و به خاطر ایجازش در بیان هنری و به سبب زیبایی‌های صوری، روز به روز توجه بیشتری را به خود جلب کرده است. اگر رمان، سرگذشت انسان‌هایی را نشان می‌دهد که در وضعیتی کلی و دشوار گرفتار آمده‌اند و روز به روز در چرخ دنده‌های ماشینی نامرئی خرد می‌شوند، داستان کوتاه با انتخاب لحظه‌های ناب از این زندگی و تمرکز بر روی آن، انسان کم طاق و عصبی دهه‌های اخیر را به نمایش گذارده است.

در کشور ما نیز توجه به داستان کوتاه پس از توجه به رمان صورت پذیرفت، اما در این جا هم سیر بعدی ادبیات داستانی، به رشد روزافزون داستان کوتاه منجر شد و از همین رو شاهد نمونه‌های باارزشی از این نوع ادبی هستیم.

در دو دهه اخیر هر چند که گاه رمان‌هایی باارزش هم به چاپ رسیده‌اند، اما این داستان کوتاه بوده که با رشد کمی و کیفی قابل ملاحظه‌اش، نمونه‌هایی را خلق کرده است که با نمونه‌های خوب داستان‌های کوتاه جهان پهلوی می‌زند. البته شاید هنوز نتوان شاهد علاقه به داستان کوتاه در میان تمامی قشرهای کتابخوان بود، اما قطعاً این نوع ادبی در میان گروه‌ها و افرادی که ادبیات داستانی دغدغه اصلی‌شان شده است،

طرفداران فراوانی دارد و نباید نگران این عدم توجه آماری بود.

به هر رو رشد کمی و کیفی داستان کوتاه، ماهنامه ادبیات و فلسفه را برآن داشت تا توجه بیشتری به این نوع ادبی بکند، که نوعی سهل و ممتنع است. مهم‌ترین انگیزه این نشریه برای این امر، کمبود نقد کارگاهی و نقدی است که به طور مشخص، هر داستان را بی‌طرفانه و با مبانی علمی بررسی کند. البته در چند سال اخیر برخی منابع خوب نقد ادبی به همت مترجمانی پرکار به فارسی برگردانده شده‌اند، اما این امر کمتر منجر به نقد عملی و تجربی مکتوب گشته است. حال آن که زمانی نظریه‌های ادبی درونی نویسنده می‌شوند که در عمل نیز به تجربه گذارده شوند. پس ماهنامه ادبیات و فلسفه قصد آن دارد که به جای دادن هرگونه تعریف، و تعیین چارچوب برای این نوع ادبی، داستان‌های مطلوبی را به طور مشخص مورد نقد و بررسی قرار دهد، تا مشکلات کار را در عمل نشان دهد.

در پاسخ به تقاضاهای مکرر دوستانی که بارها به ما متذکر شده بودند که جای داستان و نقد کارگاهی آن در ماهنامه ادبیات و فلسفه خالی است، و گاه لازم می‌آید که در کنار مطالب وزین ماهنامه، با خواندن داستانی گرم و گیرا، خستگی فکر و ذهن رفع شود، سردبیری ماهنامه و هیئت تحریریه آن تصمیم گرفتند از این پس صفحاتی را هر ماه به این موضوع اختصاص دهند و بخشی تحت عنوان داستان ماه در ماهنامه دایر کنند. با این پیش آگاهی که هر بخش تازه‌ای در مسیر حرکت خود است که متکامل می‌شود و نقایص اولیه خود را رفع می‌کند و در این کار نیازمند یاری‌های دوستان و صاحب نظران گرمی است، مبانی اولیه کار بدین شرح

اعلام می‌شود:

- ۱- سعی می‌شود داستان‌هایی انتخاب شود که از ده صفحه دست نویس (۱۴ خط کاغذ A4) بیشتر نباشد.
- ۲- مهم نیست که داستان‌ها پیش از این در مجموعه داستان و یا هر جای دیگری چاپ شده باشند، چرا که هدف ماهنامه ادبیات و فلسفه نقد و بررسی مستند و کارگاهی آن داستان است.
- ۳- هر داستان به فراخور کیفیت آن و الزاماتی که دارد، ممکن است یک یا دو نقد درباره‌اش چاپ شود.
- ۴- از دوستانی که در مراکز و مجامع ادبی سراسر کشور به فعالیت ادبی اشتغال دارند درخواست می‌شود داستان‌های برگزیده خود را به دفتر ماهنامه ارسال دارند، تا پس از خواندن و مورد سنجش قرار گرفتن با معیارهای بخش ادبی ماهنامه، برای چاپ انتخاب شوند. بدیهی است که ماهنامه تعهدی برای چاپ حتمی داستان‌ها ندارد، هر چند که اگر دوستانی مایل بودند دلایل چاپ نشدن داستان‌هایشان را بدانند، می‌توانند با مجله مکاتبه کنند و یا به دفتر ماهنامه مراجعه کنند و با مسئول داستان ماه به گفت‌وگو بنشینند.
- ۵- هدف از این کار نه تنها انتخاب و چاپ داستان‌های خواندنی برای تشویق نویسندگان آنهاست، بلکه مهم‌تر از آن، نقد کارگاهی و همزمان داستان‌ها برای بازگشودن باب نقد و بررسی کارگاهی داستان‌ها در نشریه‌ای معتبر است.
- ۶- در انتخاب داستان‌ها تنها به محتوای ارزشمند آثار تکیه نمی‌شود، بلکه همزمان با ارزش‌های معنایی، به شکل مناسب داستانی و نثر پالوده آن و استحکام صوری‌اش نیز توجه می‌شود و کاستی در هر مورد، منجر به چاپ نشدن آن داستان می‌شود.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

داستان ماه